

La Rierussa

Sant Llorenç d'Hortons

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Sant Llorenç d'Hortons
Alçada: 142

Coordenades:

Latitud: 41.47886
Longitud: 1.82504
UTM Est (X): 401902
UTM Nord (Y): 4592584

Classificació

Número de fitxa: 08222 - 12
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia: Zona d'interès
Estil / època: Cenozoic Neògen
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat: Pública
Titular: varis propietaris

Fitxes associades:

[Pedrera romana de la Rierussa](#)

Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 02/04/2013 - 02:00

Descripció

La Rierussa és un curs d'aigua de la Depressió Prelitoral amb la capçalera a Masquefa (l'Anoia), travessa de nord a sud tot el terme de Sant Llorenç i desemboca al riu Anoia, vora Gelida. Està considerada com l'eix

hidrogràfic més important del municipi. El seu curs transcorre sobre un terreny format al Miocè fortament erosionat. El seu cabal hidràulic no és constant i flueix amb discontinuïtat segons l'època de l'any.

Destaquen salts d'aigua importants com el de La Pedrera, de 15 metres d'alçada, o el de Can Raimundet, on la sorra desapareix i deixa pas a una plataforma rocosa formada per sorrenques de ciment calcari i argiles per on l'aigua transcorre fins a caure sis metres en un clot d'uns dos metres de fondària on alenteix el curs per un llit sorrenc. Si a la plataforma del salt hi ha una elevada presència de restes fòssils marins, a les parets del talús de Can Raimundet s'observen els diferents sediments intercalats de graves i conglomerats testimoni d'un passat marí. La formació vegetativa del bosc de ribera hi és representada en totes les seves variants, estretament lligades en funció de la disponibilitat de l'aigua de les capes del nivell freàtic, de la dinàmica de la riera i dels factors històrics. Un mosaic d'ambients rics en comunitats arbustives, herbàcies i arbòries que han sabut adaptar-se a l'especificitat d'un règim hídric variable. Aquests boscos caducifolis estan representats per espècies com el pollancre (*Populus nigra*), el vern (*Alnus glutinosa*), l'àlber (*Populus alba*) i el freixe de fulla petita (*Fraxinus angustifolia* ssp. *angustifolia*), que toleren bé les èpoques de més sequera i poden desenvolupar-se en indrets on la profunditat de la capa freàtica es troba a dos metres. També barrejat amb roures, es localitza algun om (*Ulmus minor*), molt menys exigent pel que fa a l'aigua i l'alzina o el pi blanc (*Pinus halepensis*) que es troba repartit en major o menor grau per totes les torrenteres del municipi. A més d'algunes de les espècies més representatives, a prop de masos, com Ca l'Esteve de la Riera es poden localitzar altres arbres al·lòctons que han estat plantats per l'home, ja sigui amb intencions reforestadores o bé ornamentals. És el cas d'una comunitat arbòria de plàtan (*Platanus x hispanica*) en molt bon estat de conservació i de la qual es poden localitzar exemplars subespontanis procedents de les llavors que es dispensen amb el vent. Una altra espècie, exemple del cas anterior, és la falsa acàcia (*Robinia pseudoacacia*) de la qual se'n poden observar gran quantitat d'exemplars pels diferents trams del recorregut de la riera, sobretot a proximitat de les cases.

De la comunitat arbustiva destaca l'arç blanc (*Crataegus monogyna*), el romegueró (*Rubus caesius*), l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*), el sanguinyol (*Cornus sanguinea*), el marfull (*Viburnum tinus*), el gatell (*Salix cinerea* ssp. *Oleifolia*) o el romegueró (*Rubus caesius*). A l'estrat herbaci trobem el fenàs boscà (*Brachypodium sylvaticum*) o la lleteressa de bosc (*Euphorbia amygdaloides*) i a les zones més humides, la cua de cavall, sobretot molt estesa a proximitat dels salts d'aigua i en obagues, juntament amb la bova borda (*Sparganium erectum*).

La disminució dels conreus ha provocat l'increment de la canya (*Arundo donax*), declarada com a planta invasiva, ocupant l'espai del canyís autòcton (*Phragmites australis*). L'entorn de les fonts i dels salts d'aigua constitueix un hàbitat privilegiat per falgueres com la capil·lera (*Adiantum capillus-veneris*), pròpia d'escorrenties i degotalls ombrívols i bona indicadora de presència d'aigües carbonatades.

Observacions:

Continuació descripció: De la fauna, cal destacar la presència d'aus, que hi viuen tot l'any o nidifiquen durant les èpoques estivals (oriol, picot verd, rossinyol bord, mallerengues..); aquí s'inclouen les espècies de rapinyaires nocturnes i diürnes, de les quals s'hauria de destacar l'àliga perdiguera (*Hieraetus fasciatus*), la marcenca (*Circaetus gallicus*), l'astor (*Accipiter gentilis*), l'òliba (*Tito alba*) o el xoriguer. També mamífers com la guineu (*Vulpes vulpes*), la mostela (*Mustela nivalis*), la fagina (*Martes foina*), el toixó (*Meles meles*), el gat mesquer (*Genetta genetta*), l'eriçó, la musaranya vulgar i nana, la rata cellarda (*Ellomys quercinus*), el conill (*Oryctolagus cuniculus*), l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), el porc senglar (*Sus scrofa*), etc..., i finalment destacar varis exemplars de l'herpetofauna que depenen fortament del medi on viuen, es converteixen en indicadors ecològics d'aquesta riera (serp d'aigua (*Natrix maura*) i la serp de collaret (*Natrix natrix*), la salamandra (*Salamandra salamandra*), el gripau comú (*Bufo bufo*) o la granota verda (*Rana perezi*). El Miocè és la primera època del Neogen de la qual el major exponent als Països Catalans és la depressió del Vallès-Penedès, amb una gran riquesa fòssilífera. En aquest context, el talús de can Raimundet i de la Pedrera són testimonis geològics de les successives regressions marines succeïdes entre els 16,4 i 14,6 milions d'anys, un testimoni únic en el registre geològic penedesenc, motiu pel qual, ha estat un indret especialment estudiat a nivell

científic i referent de nombroses tesis doctorals. D'altra banda, els importants xaragalls són fruit del procés erosiu de les darreres glaciacions

Història

La depressió de les comarques del Vallès i del Penedès es forma fa uns 30 milions d'anys quan es produeix una important fractura de l'escorça terrestre, que comença al sud de la Península Ibèrica i s'estén a través de la mediterrània occidental des del sud-est de França (Vall del Rhone) fins arribar a l'Alemanya occidental (conca del Rhin). Aquest procés d'enfonsament de l'escorça s'anomena rifting i és similar al que passa encara avui i que es va iniciar fa quatre milions d'anys separant el continent africà de la Península aràbiga, creant un nou espai ocupat pel Mar Roig. En el cas europeu, es va avortar, però restaren seqüeles geològiques que encara es poden observar avui. El Vallès-Penedès constitueix una estreta fossa tectònica de direcció sud-oest / nord-est; una depressió marginal d'aquesta gran esquerda del Mediterrani, seguint un conjunt de falles en el terreny. Té una longitud de 100 Km i una amplada màxima de 15 m i s'estén paral·lela a la línia de costa encaixada per les serralades del Litoral i Prelitoral.

L'enfonsament de la conca penedesenca va ser un procés asimètric. Es poden diferenciar tres episodis: un primer període de drenatge de terres que ompliren la vall durant el Miocè inferior (entre 23 i 16 milions d'anys); un segon període anomenat el Complex marí i de transició que es caracteritza pels materials dipositats durant les transgressions i regressions de les aigües (entre els 16 i els 14 milions d'anys), molt ben representada en el terme de Sant Llorenç; la darrera fase es produeix entre els 14 i els 6 milions d'anys, es tracta d'una nova etapa continental quan els darrers drenatges omplen la vall, especialment fructífers a Hostalets de Pierola.

Bibliografia

- CASANOVAS CLADELLAS, M. et col. (1972) Contribucion al estudio del Mioceno del Penedès (sector Gelida). Acta Geològica Hispànica, t. VII
- MARTIN CLOSAS, Carles (2012). L'última glaciació a Sant Llorenç d'Hortons; dins el programa de Festa Major de 2012. Sant Llorenç d'Hortons, pàgs. 24 a 28.
- RIUS, Lluís i MAURI, Alfred (2007). Un viatge submarí per l'Alt Penedès: Amics dels Parcs Naturals, núm. 10, febrer de 2007. Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, pàgs. 14- 19.
- RIUS FONT, Lluís (2007). La història més bella de Sant Llorenç d'Hortons. Programa de Festa Major.

Enllaços d'interès:

<http://www.ajhortons.cat/descobreix-sant-llorenç/la-nostra-historia>

